

uvěznění prostí Bratří, když nechtěli od Jednoty odstoupit. Na Litomyšl dolehla králova tvrdá vůle tím bezohledněji, čím větší pozornost budil tamní sbor jako sídlo Augustovo. Zde i jinde byla nyní palčivá otázka, mají-li se Bratří vyhnout pronásledování aspoň dočasnou návštěvou kostelních bohoslužeb nebo mají-li se jich zdržovat stůj co stůj. B. Černý se snažil najít pro Brandýské slušné východisko radou k pasivní účasti na bohoslužbách v chrámě podobojí. B. Augusta tomu velmi odpíral, dal se však později pohnout k úmyslu jednat s administrátorem o slušnou dohodu. Na jaře 1548 trpěli totiž velice Bratři v Litomyšli a nepřátelé je dráždili k výčtkám, proč se jejich biskup kryje a nechává je samotné v soužení. Osmnáct litomyšlských Bratří sedělo tehdy po celé týdny v tuhém pražském vězení. Většině se kladlo za vinu, že uspořádali veřejný pohřeb zesnulému spolubratru. Ve skutečnosti šlo o to, aby byli přivedeni k odpadnutí.

Tu byl Augusta se svým pomocníkem, mladým knězem *Jakubem Bílkem*, vylákán litomyšlským královským hejtmánem z úkrytu a *Istivě zatčen* 25. dubna 1548. Oba byli dovezeni do Prahy — ovšem nikoli k jednání s administrátorem, nýbrž aby byli na mučení vyslýcháni a pak uvěznění v žalářních sklepech na Křivoklátě, ač z nich ani na mučidlech nebylo vynuceno přiznání k některé z těch obžalob, které je a Jednotu vinily z účasti na politickém odboji. A bratrští páni nebyli tak stateční, aby se svého Staršího ujali a osvědčili jeho nevinu. Je ovšem otázka, zda by jej tak uchránili od těžkého utrpení, když přece králi šlo právě o to, aby Augustu zneškodnil. Dva litomyšlské Bratři se pokusili přispět vězňům potřebnými věcmi ještě v pražské vazbě, okusili však za svou službu sami vězení.

Nedobrovolným druhem v utrpení, ovšem bez možnosti styku s ním, stal se Augustovi následujícího roku [1549] bratrský rytíř *Šimon Firbas*, prve úředník pana Jana z Valdštejna, jež si byl popudil tím, že mu nechtěl pomáhat v útisku poddaných a že byl věren Bratřím. Potom byl obviněn, že skládal písně proti kněžím a proti králi v době panského odboje. Byl na výslechu zmučen a na Křivoklátě vězněn do r. 1562.

Za této zkoušky víry odolávali Bratři a Sestry nestejně. Slabší se dali hned z počátku zastrašit. Ostatní zatím vytrvávali. K odstupu od Jednoty přiměl tlak mandátů v prvním roce protivenství jen nemnohé. Veřejné mínění se ozývalo ve prospěch těch, kdo trpěli pro víru ve vězení. Tu vyzval král 4. května 1548 ty, kdo na jeho panstvích dosud odpírali, aby se buď pikartství odřekli nebo aby se do šesti neděl *vystěhovali* z jeho zemí. Tento mandát zapůsobil velmi citelně. Některé sbory v jeho důsledku zanikly. Jinde se podrobila až i polovina členů. Vytrvalí se rozhodli pro *vyhnanství*. K němu došlo na statcích králem zabavených v Litomyšli, v Chlumci n. Cidl., v Novém Bydžově, v Turnově, v Brandýse n. L. Ve dvou hlavních výpravách odešlo odtud v polovici června podle současných odhadů na osm set osob přes Polsko do Prus. Z Chlumce a z Turnova se vystěhovala velká většina údů. V některých případech zůstala v Čechách manželka, syn, starší rodiče. Sestry vdané za nebratry zadrželi jejich manželé. V jiných případech byly Bratřím zadrženy děti, zvláště sirotci. Vrchnost bránila odchodu pracovních sil všelijakým způsobem, na příklad ztěžováním prodeje nemovitostí, ač byl v mandátu dovolen, takže mnozí odcházeli zcela ochuzeni. *Jiní se dali zlákat* nadějí, že se od nich nebude žádat víc než formální přestup do církve podobojí. Ti pak bývali zklamáni, když byli do kostela a ke svátosti připuzováni násilím. Jiným se tou cestou podařilo přetrvat nejhorší dobu. Vždyť i Starší sami připouštěli z nezbytí, aby Bratři dali své děti křtít u kněží podobojí [D 168]. Litomyšlský bratrský tiskař Alexander Oujezdecký přestoupil s několika sousedy k církvi římské v naději, že nebude obtěžován, protože katolické fary nablízku nebylo. Přepočel se, takže raději odešel za Bratřimi a pokračoval v Prusích ve svém umění. Jeho švagr Jan Olivetský, tiskař v Olomouci a na čas v Prostějově, jenž také Bratřím sloužil, byl pro tisk politických letáků v době odboje již r. 1547 zmučen a stát.

Kromě míst, jichž se konfiskacemi zmocnil král, zakusily přece i sbory na *panstvích pernštejnských* těžkou tíseň, když již r. 1548 zemřel Jan z Pernštejna a česká panství po něm zdědil jeho syn Jaroslav. Jemu nyní náležela místa, kde ležely nejstarší